

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld.—kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrt leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravništvu v dijaškem
semenišču (Knaben-
seminar.)
Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spro-
jemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice, če
se natisne enkrat 8 kr.
dvakrat . . . 12 „
trikrat . . . 16 „

Čemu bi Avstrija kramarskim Angležem dobra bila.

Angležu je celi svet velika kupčevalnica, kder bi on sam smel tržiti in narode izsesavati. Trgovinske namere, kramarske koristi ga vodijo povsod; barantaška sebičnost je duša angleške politiki. Le iz teh uzrokov zasedli so velik del severne Amerike, pograbili celo Avstralijo in južno Afriko, vzeli Gibraltar, Malto in Sueški kanal, zažugali vso Turčijo, zlasti pa bogato Indijo si podvrgli ter hlepijo sedaj po Afganistanu. Toda tukaj, še bolj pa v Turškem, naleteli so na mogočne Ruse, na slovanski rod. Več kakor 60 let kljubuje Anglež naravnemu ruskemu uplivu v Aziji in Evropi. Edinega Rusa se še boji. Temu hoče pot zapreti v Indijo pa tudi do Carigrada, do Perzijskega in Egejskega morja. Do sedaj bili so Angležem Turki najmočnejši jez zoper Rusijo. Ali vsled zadnje vojske je ta jez predret in Anglež išče novih zaveznikov, novih stražarjev zoper Ruse, zoper Slovane. No, iztaknil jih je. Avstrija in Nemčija bi naj šle kot straži na pomoč. Angleški minister vnanjih zadev, lord Salisbury, je dne 17. okt. t. l. v Manchesteru vpričo 700 prijateljev javno in v daljšem govoru ovo najnovejšo angleško politiko razlagal in tako prepričevalno priporočal, da so mu živahno vsi pritrjevali. Govoril je pa močno srdito zoper Ruse, omiloval Turke, hvalil Avstrijo, da se je ukrepila, in pozdravljal vest o zvezi Avstrije z Nemčijo kot „veseli glas“, kot najmočnejši jez zoper nakane Rusov, Slovanov, kot najboljšo zagotovilo miru v Evropi. To ma verujemo. Kajti da bi Angleži zamogli še dalje mirno tržiti, je se vé „veseli glas“ za nje, če bi Avstrija in Nemčija s par milijonov vojakov se namesto njih proti Rusom na stražo postavile.

Ministri angleški radi in pogosto svoje misli v takih govorih svetu naznanjajo. Vendar tolike pomenljivosti uže dolgo ni bil nobeden. Lord Salisburyjev govor je sila pomenljiv. Prvič razkriva pred vsem svetom razpor med Anglijo in Rusijo, kaže smrtno sovraštvo Angležev do Rusov. Prej

ali selej pride do krvave vojske, bržčas v Aziji. Kajti ravno sedaj so Rusi vzeli Merw in stojijo z zmagonosno vojsko ob Afganistanskej meji; do Herata nimajo dalje, kakor je od Dunaja v Gracie, in do Angležev v Kabul ne več, kakor je iz Dunaja v Trst. Drugič povzamemo, da Angleži sami obupavajo Turčijo še dalje ohraniti. Tretjič poizvemo, da se sami vojske bojijo in se toraj skušajo nasloniti na Avstrijo in Nemčijo. To se jim pa bo težko posrečilo. Avstrija nima nobenega uzroka zavoljo angleškega kramarstva s 800.000 vojakov vedno na straži stati ali se zarad Turčije zavaliti v boj zoper Ruse. Veliko več nam kaže z Rusi porazumiti se in Turčijo razdreti brez ozira na Angleže, ki so Avstrijo l. 1859 in l. 1866 popolnem v nesreči zapustili. Zveza Avstrije z Nemčijo ni gotova in nima tega namena, da bi se pričel boj zoper Ruse ali Francoze, marveč, da se takov boj zabrani. Bismark je sicer želel več dosegni, zlasti, da bi smel svobodno kresniti po Francozih, a to mu je spodletelo. Angleži so toraj na cedilu in bodo morali boj zoper Ruse poskusiti sami ali se pa jim umakniti. To je se vé britko za Angleže in odtod tolika srditost v besedah ministra Salisburyja!

Gospodarske stvari.

Kako razno korenstvo hraniti, da se po zimi dobro vzdrži.

M. Čas, v katerem se razno korenstvo iz zemlje jemlje, je tu ali vsaj bode kmalu tu. Runkelni, pesa, korenje, repa i. dr. se puščajo navadno do konca oktobra, k večemu še nekaj v november na njivi. Kako jih je treba po zimi hranjevati, da najmanj škode trpé, naj se v teh vrsticah na kratko razloži. Najboljše in najpripravnejše mesto, na katerem se razno korenstvo hranuje, je dobra, suha in na drugo stran zopet hladna klet. Tudi v kopicah, v jamah se dajo razne sorte korenstva s pridom prezimovati, če je le mogoče skrbeti, da korenstvo suho in hladno ostane. Treba je, da

se nekoliko s slamo pokrije, da gornja plast suha ostane. Kdor hoče korenstva kaj po zimi za gospodarstvene potrebe prodajati, bode dobro storil, ako razne koreninske sadeže pred zimskim vlaganjem čisto opere, ker je sicer spiranje po zimi težavno in mudno delo. Tako oprano za prodajo namenjeno korenstvo se more najboljšje v sodih, ki niso več za kaj boljšega, hranjevati. Tako nabasani sodi, se drug na drugega, v za to pripravi in odločni kleti nakladajo in potem po potrebi lahko sem vzamejo. Oprano korenstvo se v sodih tudi dobro in zdravo drži. Pere se korenstvo najlahkejšje v kadi ali v polovici prerezanega sada in sicer tako, da se jerbas korenstva v kad vsuje in z leseno kuhljo sem ter tje goni, dokler da je čisto. Ko se je to doseglo, se s sitom ali jerbasom iz vode jemlje, na desko, ki je nekoliko nagnjena, položé, da se otekó, in potem v sode vložé. Pa gotovo je mnogo kmetovavcev, kateri nimajo pripravne kleti na razpolaganje in tudi mnogo takih, ki imajo več korenstva za zimo hraniti, kakor ga v klet spraviti morejo. Ti bodo korenstvo najbolje na sledeči način hranjevali. Brž ko se je koreninski sadež iz zemlje vzel, nasuje se v male kopice, ktere se potem z odrezano metenico ali ščavjem pokrijejo. Na to odejo se nekoliko centimetrov debelo prsti nasuje. Tako se na njivi pusti in se more nekoliko tednov ohraniti. Potem se mora pa v jame nalašč za to izkopane djati. Ko bi se pa bilo korenstvo, bodi si iz ktereга koli uzroka, zaradi mraza, snega itd. prekesno z njive vzeti moglo, je pa bolje, da se brž neposredno v izkopane jame spravi. Runkelnom se metenica koj z roko priščene, ravno tako koreninju, repi pa bolje kaže jo z ostrim nožem porezati. Ravno tako tudi tako imenovani angleški repi ali turnipsu. Jama za korenstva se najbolj nareja s plugom, s katerim se globoko orje. Najprej se s takim plugom zemlja globoko razorje in sicer na meter široko in tako dolgo, da se v tako podolgovato jamo pridelano korenstvo spraviti more. Visoka bi taka kopica na grebenu ne smela več ko jeden meter biti. Ko se je zemlja s plugom razorala, izmeče se z lopato pa ne globokejšje, kakor je ravno plug razoral. Prostor, na katerem se taka jama za korenstvo napravi, mora biti priročna, da mora se lahko do nje priti in mora biti moče varna tako od zgoraj kakor tudi od spodaj.

Brž ko se je prst iz jame izkidala, se korenstvo z voza v njo navozi in na njo navozi in na podolgovati štiriogelnik v njo nasuje. Če se je med vlaganjem ponočnega mraza bati, mora vedno kar za odevanje pripravnega gradiva pri roki biti. Za pokrivalno gradivo služi naj slama, trstičje, listje, močvirno seno, ki se ga na korenstvo za 15 centimetrov debelo naloži. Na to se še 10 centim. debelo prsti na kopico nameče, in pod katero odejo ostanejo sadeži brez škode hranjeni do najhujšega mraza. Ko pa najhujši mraz nastopi, se mora na vse še precej debela plast slame

položiti. Dobro bode na kopici vsake tri metre narazen cevi vsaditi, da se sadeži tako rekoč odihujejo, prav za prav prevetrujejo. Zato služijo cevi iz gline, kakoršne služijo za drenažo, pa ne širje, ko 10 cent. v svitlem. Kedar pride čas, da se z kopice ima korenstva odjemati, odkrije se kopica vedno na sprednji strani ali na čelu. Tu se vzame korenstva, kolikor ga je treba, ali za naprodaj ali za domače potrebe. Na to se mora kopica zopet skrbno proti mrazu zakriti in obdati in odeti. Gledati je pri tem delu tudi na to, da se naj jemlje sadež ravno o najhujšem mrazu in pa da se vsakokrat dobro zadela. Runkelni in korenje se ne sme bolj visoko nadelati in nasuti ko repa in slasti repa turnipsava.

Korenstvo je kaj koristna in izdatna živinska klaja in priporočati je, da se naši kmetovavci bolj marljivo njegove pridelave poprimejo, slasti ker se da noter do pozne spomladi lahko in dobro hraniti.

Breskva, njena pridelava in korist.

III. Breskev z volnatim sadom je mnogo sort. Najbolj znane so sledeče: 1) drobna rudeča rana breskva; sad je precej droben, na solnčni strani lepo rudeč, ima belo, prav sočno meso in močen pa prijeten muškatelov okus, zori meseca junija. Drevo je veliko, zdravo in rodovitno. 2) Rana breskva bagrenica. Sad je debel, solnčna stran temnorudeča, druga žolta in rudeče pikasta, je vzvišenega vinskega okusa in sploh izvrstna. Raste tudi v slabejših legah in je posebno sposobna za vzrejo visokih dreves, je prav rodovitna in zori začetek meseca avgusta. 3) Bela breskva Magdalenka. Sad je bel, srednje debelosti in zori avgusta. Drevo je zelo rodovitno in trpežno in je za visoko in pritlično rast sposobno. 4) Rudeča breskva Magdalenka. Sad je rudeč in žolt, zori sred avgusta. Drevo je zelo rodovitno in za visoko rast sposobno. 5) Breskva Peruvijanka. Sad je precej debel, rudečih lic, zori sred avgusta. Sposobna je ta sorta za špalire in za drevesa visoke rasti. 6) Breskva žafranka. Sad je srednje velikosti, žoltega mesa, zori konec avgusta in je tudi za špalire sposobna. 7) Debela breskva ljubica. Debel, izvrstni sad, ki začetek septembra zori. Drevo hoče toplo lego in je tudi za špalire. 8) Drobna breskva ljubica. Sad droben, beložolt, rudeče pikast. Solnčna stran je temnorudeča. Je nježna breskva, zori konec avgusta, drevo je rodovitno in poganja krepke mladike. 9) Breskva belegarda. Sad je debel, lep in priljubljen, zori konec avgusta. Je za špalire. 10) Breskva kralj Juri imenovana. Sad prav debel, dragocen, zori začetek septembra. Je le za špalire. 11) Breskva Narbonka. Sad debel, dober, zori začetek septembra. Zareja se najuspešneje iz semena in kot visoko drevo odgaja. 12) Breska čudežnokrasna. Sad je prve vrste, združuje vse dobre lastnosti tega izvrstnega sadeža. Je le za špalire. 13) Podvojena breskva montanka. Sad je debel, izvrstni,

zori konec septembra. Na špalirih velja celo v nekoliko mrzlih legah. 14) Breskva Venerine prsi. Sad zelo lep in posebno debel, zori konec septembra pa zahteva dober stan na špaliru. 15) Breskva galantna. Sad debel, bakrenorudeč, delikatnega okusa, zoréča meseca septembra. Drevo je srednje visoko in je za visoko rast in za špalire sposobno. 16) Breskva Bolvilka Magdalena. Je podobna rudeči breskvi Magdalenki. Sad je posebno izvrsten, ki začetek septembra zori. Drevo rado raste in obilno rodi. 17) Breskva Maltežanka tudi lepa Italijanka imenovana. Sad je debel, žoltozelen, proti solncu precej močno zarudel, začetek septembra zoreč. Drevo stori na špalirih posebno na jutranjo stran. Izreja se za visoko rast iz semena. 18) Kraljeva breskva. Sad debel, večjidel prek in prek rudeč, proti solncu temno bakreno rudeč, meso belo, pri koščici temnorudeče, vzvišenega delikatnega okusa. Je jedna prvih sort, zori sred septembra. 19) Zala Vitrinjka. Sad debel, žolt, solnčna stran svitlorudeča in temno mramorasta; meso belo, pri koščici rudeče, nježno, vzvišenega izvrstnega okusa. Sad zori konec septembra. Drevo je krepko in ob špalirih rodovitno. 20) Breskva marula. Sad je debel, lep, in žolt, dobrega okusa. Drevo je nekoliko občutljivo, pa zelo rodovitno in se iz semena za visoko rast najbolj izreja. 21) Breskva krvava. Star znan sad. Kot visoko drevo je vedno priporočbe vredno.

(Konec prih.)

Živinska kuga širi se po Kranjskem in Štajerskem v 49 srenjah. Dne 15. sept. t. l. bil je sejem v Krapini. Govede so bile deloma uže okužene, čeravno hrvatska vlada tega še ni vedela. Še le ob koncu septembra je ta sosednim deželam poročati mogla, da je po Hrvatskem živinska kuga. Med tem so iz Krapine živinski kupci okoli 100 glav goveje živine na Štajersko odgnali in kugo zatepli daleč na okrog. Nesrečo sta še potem sejmovi v Cmurku in pri sv. Lenartu v Slov. gor. dalje razširila. Kuga se je najprvle prikazala v Doliču in sedaj so okužene srenje: Šmarije v brežiškem okraji, Zimica, Grušova in Ruperče v marib. okraji, Kogelberg Wagendorf, Kitzek, sv. Miklauž na Draslinji, Leitring, Wolfsberg v lipniškem okraji, Mühlendorf v feldbaškem, Cmurk v radgonskem, Dolič in Juvanska ves v ptujskem okraji. Zaukazano je najostrejše postopanje zoper nesrečo, sejmovi so prepovedani, živinska kupčija ustavljena, sosedne dežele so pa vse zaprle svoje meje.

Trtna uš prikazala se je v Lombardiji na Italijanskem in se je sedaj prepovedalo, od ondot naročevati trsov, trsovih sadik itd.

Dopisi.

Iz Brašlovca. Dragi „Slov. Gospodar“ dovoli mali prostorček priprostemu kmetiču, ki ti popiše, kaj je na Kranjskem pri vrlih Gorencih lepega

videl in skusil, ko je več tednov po svojih opravkih pri njih bival. Kot gotovo smem trditi, da, pri vseh strokah gospodarstva razun poljedelstva nas Kranjci prekosijo; posebno pri živinoreji, sadje-reji, čebeloreji, predivstvu itd. Kakor so mi pravili k vsemu temu veliko pripomore slavna kranjska kmetijska družba. Res je, da tudi naša štajerska kmetijska družba marsikaj stori in pošilja potnega učitelja g. Klingana, ki podučuje o živinoreji, pa kaj pomaga ta teoretični poduk in še ta v nemščini, katere ne razumijo naši kmetje. Opazil sem tudi, kako zelo se kmetje zavedajo svoje narodnosti, in sem najšel pri njih razne časopise, kakor: „Slov. Narod“, „Slovenec“, „Novice“, „Danica“, „Brencelj“ in tudi tebe „Slov. Gosp.“ Nemčurčekov je veliko menje, ko pri nas. Sedaj neki po zadnjih volitvah so se poskrili, kakor ščurki pred lučjo. Imel sem priliko obiskati naših slavnih buditeljev in pesnikov spomenike: V. Vodnika, Dr. Prešerna, S. Jenkota in Blaža Potočnika. Najbolj hvale vredno je pa to na Kranjskem, da povsod, kder sem prenočeval, so zvečer rožni venec molili, kar se pri nas poletni čas gostokrat opušča. In tudi drugekrat, kedar k molitvi zvoni, se ne sramujejo moliti. Bil sem na gradu Kr . . . g, kder imajo veliko posestva; samo govedine 40 glav redijo, in zvečer, ko zazvoni „zdrava Marija“, se na dvoru grajski oskrbnik oglasi „Angeljsko češčenje“! Na to se hitro družina v kup steče in skupno molitev opravi. Povedali so mi hlapci, kako skrben je tudi za to, da so hlapci ponoči doma, in večkrat pride ponoči na postelje obiskat, ako pa kterege ne najde, imata zjutraj račun. Mislil sem si, koliko očetov in gospodarjev ta zvesti služabnik osramoti! V petih tednih sem skoraj vso bogato gorenjsko stran obhodil in mislil sem si: prav je imel Vodnik, ko je pel: „Slovenec, tvoja zemlja je zdrava, — Za pridnega lega najprava, — Išče te sreča, um ti je dan, — Najdel jo boš, ak' nisi zaspan.“

—n.

Od Pesnice. (Živinska kuga.) Nepričakovana nesreča je prišla nad nas — živinska kuga. Dva brata, kravja kupčevalca, sta jo iz sejma v Krapini na Hrvatskem zatepla k nam. V srenji Dolički, fare sv. Vrbanja, se je prvič prikazala; v štirih blevih je goveja živina porerkala ali so jo pobili. Na veliko nesrečo so okuženo živino nekateri na pašo gonili na Juvanske travnike in tako še ovo ves okužili; 94 glav živine je palo ali se pobiti moralo. Ves šteje kakih 16 kmetov in nekaj želarjev; le dva bleva sta do sedaj kuge prosta. Sam Bog vedi, kako je to, da se niti v tako važnih, nevarnih, nujnih zadevah nemškutarije znebiti ne moremo. Ljudem je treba poduka, to pa v domačem, jim edino popolnem razumljivem slovenskem jeziku. Sedaj pa so se sami nemški oklici in zaukazi razposlali navadnim oklicovalcem pri cerkvah. Tudi je oklicovanje pri cerkvi nezadostno. Mnogi zaostajajo po službi božji v cerkvi, drugi se hitro razškrpajo, le malo

jih gre poslušat oklicovalca. Lani so zavolj boleznii „diftiritis“ ali vratne vnetice slovenskim Štajercem določili, da nemška o podučilo, letos pa vsled živinske kuge zopet samo nemške zaukaze dajejo, — le slovenskih ne, da bi jih naš kmet zamogel umeti. V tako nevarnih slučajih, kakor je goveja kuga, bi se vendar tudi na to naj gledalo, ker je lahko mogoče.

Iz Poličan. (Železnico) hočejo staviti od našega kolodvora pri južnej železnici do Slatine. Deželni odbor štajerski pripravlja dotičen predlog za deželni zbor in mariborski inženir g. Wiesinger je izdelal precej nadroben načrt. Železnica bi bila 12 kilometrov dolga, po 1.4 metra vsaksebnimi kolomajami. Železnica bi šla skoz Poličane nad Gabernik, kder bi bil 460 metrov dolg predor ali tunel, nad Kostrivnico, Radmance v Slatino. V 1¹/₂—2 letoma bi se dodelala. Najprej bi se moralo potrebno zemljišče kupiti, v Poličanah g. A. Kohnejev in g. J. Kampelnov hram in g. Mlakarjev hlev podreti. Ako bi ti preveč odškodnine tirjali, potegnili bi se železnica na severnej strani od cerkve, toda prekapanje in odvažanje zemlje bi tukaj stalo 10.000 fl. Železniške postaje bile bi: prva v sedanjem kolodvoru Poličanskem, druga unkraj pod Gabrnikom, tretja v Kostrivnici, četrta v Radmancih in peta v Slatini. Hlaponi bili bi 3 zadosti, potem 6 vozov za ljudi in 12 za blago. Stroški bi znašali 570.000 fl. Dohodkov na leto bi bilo 76.000 fl. letnih potroškov pa 30.000 fl. Bilo bi torej toliko dobička, da bi se po malem dolg 570.000 fl. zamogel pobotati. Za Slatino pa tudi dalje za Krapino, sploh pa za posotelske kraje in Zagorje bila bi ta železnica velika dobrota. Bržčas bi jo sčasoma od Slatine podaljšali do Krapine in dalje do Zagreba.

Od sv. Petra pri Radgoni. (Trgatev in prezgodnji sneg.) Vesela vinska trgatev se pri nas krog Radgone začne navadno o sv. Tereziji, to je 15. oktobra. Tudi letos sta se veselo podala gospod in viničar v naše lepe zelene vinograde, iz katerih sta si obetala izvrstno vinsko kapljico, ker bil je celi september ugoden za grozdje, še tudi prvo polovico oktobra je bilo lepo vreme; zatorej se ljudje niso nič podvivali s trgatevo, ker so upali da bo še dolgo lepo ostalo. Toda človek obrača, Bog pa obrne! V noči od 15. do 16. oktobra je zapadel precej debeli sneg, ter pokril še polovico letošnje trgateve, dalje še je več poljskih pridelkov kakor, ajdo, koruzo, na mestih še tudi krompir itd. sneg zunej dobil, največo škodo je pa sneg storil po gozdih in sadunosnikih, kjer je obilno mladih drevesc polomil. Spominjam se še, da je l. 1869. tudi sneg na grozdje zapadel, tedaj letos obhajamo nekako desetletnico prezgodaj padlega snega. — V nedeljo 19. oktobra popoldne je pogorela viničarija Blaža Slačeka, kmeta v Zbigovcih. Pravijo, da so otroci z žveplenkami ogenj zanetili. Skrivate tedaj žveplenke pred otroci! Janez Duh.

Od sv. Urbana nad Ptujem. (Kuga) dalje razsaja. Od Doliča, kjer je padlo 17 glav, se je preselila v Levajnce ali Juvansko ves ob Pesnici. Od hleva do hleva davi tukaj ubogo živino. Ko se je zapazila kužna bolezen, je bilo od komisije vse priskrbljeno, da se dalje ne širi, ali ves trud je bil zastonj. Komisija ni mogla tako naglo živine ceniti, kakor jo je kuga podirala na zemljo. Kar govede od kuge ni padlo, to je bilo pobito. Žalostno so gledali gospodarji, ko se jim je živina peljala iz hleva, da se pobije, gospodinje pa se jokale na glas, da je bilo daleč slišati njihovo upitje. Hlevi so sedaj prazni, kajti padlo je 106 glav. Podi, omet in zmast se mora odstraniti, zemlja v hlevih blizo 2 črevlja izkopati, ves gnoj uničiti, da se kje kuga ne skrrije in potem zopet nad živino ne plane. Domače moči so opešale, torej so prišli vojaki na pomoč. Lovci, pijonirji, žandarji, in od polka nadvojvode Ernest 61 mož z oficirjem. Oficir stanuje v farovži, drugi vojaki pa nekaj v šoli, ktera je otrokom zaprta, v gostilnici in drugod. Marljivo opravljajo svojo službo. Ves Levanjska je obkoljena s stražami, da ne sme in ne more nihče vun, nihče noter, zato so ubogi Levanjčani žegnansko nedeljo pri težkem delu v hlevih obhajali, ter žalostni gledali proti hiši Gospodovej, kjer se je božja služba opravljala. V yesi je sedaj vsa goved pobita, mogoče, da se kuga zaduši; pa kakšne nasledke bode ta nesreča imela! Ni še ta nesreča končala, že nas druga tlači. Sneg debeli je vso mlado drevje pokončal, staro pa razčesal. Tužno je gledati sadonosnike, kinč in pomoč Urbančanov, kako so poškodovani, nekteri popolno uničeni. Toča, kuga, nevihta nas je ob vse spravila, edino zaupanje nam je še ostalo — zaupanje v božjo pomoč. K.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Na dvor svitlega cesarja prišel je vojvoda Baylen ter v slovesnem zaslišanji za svojega španskega kralja Alfonsa snubil nadvojvodinjo Kristino. Cesar so prošnjo uslišali in nadvojvodinja je privolila. Minister grof Taaffe je tudi bil pri cesarji in poročal o strankah v državnem zboru. Cesar so torej tako iz ust ministra samega poizvedeli, da je dosedanja nemško-liberalna in ustavoverska, ob enem centralistična, stranka srečno potisnena v manjšino. Slovenski, česki, poljski poslanci, združeni z nemškimi konservativci, so vedno, vsaj za 20 glasov, liberalcem naprej. V vseh odborih in odsekih imajo večino. Zato pa tudi pričakujemo, da bode večina, zlasti naši slovenski poslanci, tirjala, naj odstopijo liberalni ministri Stremajer itd., ter dajo prostor moževom, do katerih zamoremo imeti zaupanja. Z veseljem pa zamoremo priznati marljivost novega državnega zbora. Liberalni pa tudi narodni in konservativni poslanci tekmarijo med seboj, kateri bi prvi nasvetoval najpotrebnejših novih postavnih

določeb, tudi vlada je več postavnih načrtov predložila. Nekateri so uže rešeni n. pr. svitlemu cesarju se je prejšnja svota 4,516.000 fl. za stroške cesarskega dvora brez velikega razgovarjanja dovolila; postava o bosensko-hercegovinske upravi, o živinske kugi, o polajšbah pri zlaganji posestev se je tudi od vlade bila nasvetovala; poslanci pa so predložili: Karlon in Granič postavo zoper ponarejevanje vina, Weeber zoper oderuštvu, Granič zoper posilno legaliziranje, Hevera zoper preveliko obdačenje posojilnic in hranilnic, Fanderlik zoper kolek pri časnikih in kolendarih. Poslanca grof Miroslavski in Mikiška sta vlado vprašala, kaj misli storiti v pomoč ubogim prebivalcem v Galiciji in Moravskem, ker se je zarad slabe letine ondi bati lakote. Odboru za adresu svitlemu cesarju predsednik je plem. Groholski, poročevalec pa grof Hohenwarth. Za uda državnemu sodišču nasvetoval je državni zbor cesarju izvoliti izmed trojice: dr. Rintelen, baron Giovanelli, dr. Dominkuš. Grof Brandis je položil mnogo prošenj za polajšbo vojaške postave bogoslovcem na korist. Za pregledovanje računov pri državnem dolgu izvolila je poslaniška hiša državnega zbora 5 udov. Do sedaj sedeli so v ovej komisiji sami liberalni ustavaki, sedaj so izvoljeni možje naše stranke, liberalci so propali s 154. glasovi proti našim 167. To je važno. Na Ogerskem zboruje tudi državni zbor, pa je precej tih; tlači ga tudi nasledek slabe letine; ljudem celó semena pomanjkuje za zimino. Le proti Hrvatom nosi Magjar visoko svoj greben. Hrvatje so vsled nesrečne nagodbe z Magjari leta 1868. politično in gmotno vrženi ob tla. V Bosni in Hercegovini je med kristijani veliko nezadovoljstva, ker vlada baje preveč z mohamedani vleče!

Vnanje države. Ali so Rusi res Merv vzeli, to še ni popolnem znano; angleški časniki so novico prvi med svet poslali, jo pa zopet tajijo, Rusi molčijo. Turški sultan je Angležem prijazne ministre zapodil in jih nadomestil s takimi, ki se nagibajo na rusko stran. Prva sta Sajd in Mahmud-Nedim-paša. Črnogorci zbrali so 15.000 mož, da se Gusinja in Plave siloma polastijo, ker jim Turki iz dobra prepustiti nečejo. Rumuni so naposled vendarle judom dovolili domovinsko pravico. Na Francoskem se bojijo vsak trenutek revolucije od strani zdivjanih socializmov. Grozni nalivi na Španjskem so strašno razsajali, 500 ljudi je zalilo. Na otoku Hajti v Ameriki nastala je revolucija. Angleži v Afganistanu hudo kaznujejo prebivalce Kabulske zarad umora angleškega poslanika. Jakub-Khan se je vladi odpovedal in je 5letni njegov sinček proglašen za naslednika, gospodje v deželi so pa — Angleži. — V severnej Ameriki so se vzdignili stari Indijanci zoper bele ljudi in teh mnogo ubili. — V Avstraliji so odprli svetovno razstavo. Avstrijsko blago je tje pripeljala lepa naša ladija „Helgoland“.

Za poduk in kratek čas.

Žalostna smrt treh izdajalcev domovine.

(Zgodovinska povest.)

I. Pod vlado cesarja Leopolda I. (1657—1705) se je bilo združilo več ogerskih velikašev v zaroto, katera je imenovala dežele ogerske krone avstrijskim vladarjem s pomočjo Turkov odtrgati in se je v ta namen celó najostudnejših in najpregrešnejših sredstev poslužiti hotela, namreč zavratno umoriti cesarja Leopolda samega. V to zaroto so bili zapleteni tudi trije možje, katerih žalostna osoda tudi Slovence zanimati utegne. Opisati hočemo namreč žalostni konec grofov: Ivana Erazma Tattenbacha, Petra Zrinskega in Kristofa Frankopana.

Grofi Tattenbachi so bili plemenita nemška rodovina poreska, ki se je bila proti koncu 16. stoletja na Štajerskem naselila. Imela je veliko gradov in zeló razširjena posestva po slovenskem Štajeru, n. pr. v Konjice, Račeje, Podčetrtek, več gradov pri Lemberškem trgu, pri Podsredi, na Bizeljskem in drugod. Grof Ivan Erazem Tattenbach rodil se je l. 1631. Poročen je bil z grofico Ano Terezijo Forgačevo, za katero pa je malo maral, dasiravno je bila duhovita in bistroumna gospa. Naš Tattenbach je bil namreč zeló lehkomišljenega in razuzdanega življenja, družil se je s soprugo hrvatskega bana Zrinskega, z grofico Ano Katarino, rojeno Frankopaninjo. Ni se toraj čuditi, da so ga ogerski zarotniki toliko lebko za svoje hudobne, izdajalske načrte pridobili. Z banom Zrinskim in drugimi zarotniki se je bil seznanil v njihovih gradovih v Čakoveu in Lupšini (v Medjimurji.) Tu so bili napravili skrivno zavezo. Tattenbach, kateri je imel neizmerno veliko premoženja na Štajerskem ter mu podložno bilo veliko število kmetov in rudarskih delavcev v njegovih rudnikov, zavezal se je bil vse trdnjave in gradove na Štajerskem cesarskim vzeti in graške meščane zoper cesarja spuntati. V ta namen si je pripravil na svojih gradovih veliko orožja in streliva, tudi se mu je očitalo, da je imel v dveh gradovih pri Lemberškem trgu nekaj Turkov (Bosnjakov) za napad skritih. Ali prej nego je mogel s svojimi naklepi na dan, bil je izdan in zadela ga je zaslužena kazen. Lehkomišljen, kakor je bil, dopustil je enemu svojih služabnikov v Podčetrtskem gradu, da je pregledal njegove skrivnostne papirje. Ta si točno prepíše načrt zarote in upora zoper cesarja, ovadi cesarskim uradnikom, ter se tako maščuje nad svojim gospodom, s katerim sta se bila sprla. — Ivan Erazem Tattenbach ni o tem ničesar znal, ko pride 21. marca l. 1670. v Gradec. Tu ga mestni sodec in vojaški poveljnik primeta in zapreta z besedami: „Gospod Ivan Erazem grof Reinsteinski in Tattenbach, jaz vas zavoljo veleizdaje zatvorim, podajte svoj meč!“ Tattenbach se je pri teh besedah tresel, kakor šiba na vodi, da je ko-

maj svoj meč odpasati mogel. Odpeljan je bil potem na grad, kjer so ga v ječi dobro in varno zaprli.

V preiskavo so bili djani tudi njegovi služabniki. Zaprt je bil kot udeleženelec pri tej zaroti Karl grof Thurn, deželni glavar goriški, celih 18 let na gradu v Gradcu, kjer je 1689 umrl. Tattenbachovo veliko premoženje je pripadlo zdaj državi. Našli so na njegovih gradovih blaga neizmerne vrednosti, a tudi čez 100.000 gl. dolgov. Njegovej soprugi, ki se je po zaporu moževem v Beč s svojimi dragocenostimi preselili hotela, odločili so po njegovi smrti 2000 gl. letne pokojnine.

Tattenbach je bil skoraj 2 leti v zaporu in preiskavi. Sodnije so imele 15 obravnav ž njim. Pri zaslišanji se je čudno obnašal, danes je morebiti vse odkritosrčno obstal, jutri je vse ošabno in trdovratno tajil. Do zadnjega dneva je pričakoval cesarjeve milosti. Sodba je bila 26. novembra razglašena: da izgubi plemstvo in posestva za-se in za svoje potomce, da se mu odseka desna roka in da bo s tremi udarci ob glavo djan. Dne 28. novembra so ga odpeljali iz grada v zaprtem vozu v mestno hišo; spremljala sta ga mestni sodec in eden duhovnik. Dne 29. novembra je bil velik deželni zbor v Gradcu, ki je bil Tattenbacha in njegovega edinega sina Antona za vse večne čase iz deželne knjige stanov (Landtafel) izbrisal in ga izročil navadnemu sodstvu. Obsodba Tattenbachova se je bila po vseh cerkvah naznanila, zanj se je molilo in zvonilo po vseh cerkvah. Dne 30. nov. se je bil za vselej od svojega sina poslovil. Dne 1. dec. v jutro so bila vsa mestna vrata v Gradcu eno uro več zaprta, nego navadno in vso vojaštvo bilo je komandirano. Mrtvaški oder se je bil postavil na dvoru mestne hiše. Tattenbach je mirno nanj stopil, oprt na patra, svojega tolažnika v zadnjih urah. Lepi, ponosno-ošabni še le 40 let stari mož je stal tu bled, upognjen in siv, kakor starček. Zahvalno je sezvedel, da se mu je odsekanje desne roke milostljivo spregledalo. Klečečemu se je s tremi udarci glava odsekala. Zdaj je začelo po vseh cerkvah zvoniti. Njegovo truplo se je zvečer v največjem miru pri sv. Andreji v murskem predmestju pokopalo. O njegovem sinu Antonu, za čegar odgojo je vlada skrbela, se dolgo nič ni vedelo. Še le v novejšem času se je dokazalo, da je bil za duhovniški stan izrejen in je bil vstopil v samostan v Rovni (Rein) pri Gradcu ter je umrl kot prošt v Strassengelnu, nedaleč od Lipnice. V rovenskem samostanu imajo še mašni plašč iz tistega črnega sukna, na katerem je bil Tattenbach ob glavo djan. Dolgo časa se je v istem kloštru rabil mašni plašč, ki je bil narejen iz svilnatga plašča, katerega je imel Tattenbach na dan svoje žalostne smrti.

(Dalje prih.)

Smešničar 43. Nekdanji ljubljanski škof Augustin Grubar bil je poseben prijatelj otrok ter

je znal otroke tako lepo krščanski nauk izpraševati, da mu ni bilo para. Nekokrat pride na Gorenško birmovat. Po opravi se poda nekoliko sprehajati in najde pastirja na paši. Precej ga pozove in ga začne izpraševati. Med drugim ga tudi popraša: „fantič, ali veš, kdo je vse to vstvaril, kar vidiš?“ Fantiču se je to vprašanje preznano zdelo; torej ga bistro pogleda od glave do nog in reče: „škoda, da ste tako stari pa še tega ne veste, kdo je vse vstvaril!“ Slovenija 1848.

Razne stvari.

(Zastrupil) se je Janez Freitag, po domače „srmak“, kočljnar in črevljnar v Slivnici pri Mariboru. Po dvadnevem mučenju je 17. t. m. umrl. Že dvakrat poprej si je hotel življenje vzeti. Bil je žganjepivec. Pravi, da sedaj je storil samoumor zaradi prevelike pridobnine (Erwerbsteuer) in prestrogega iztirjevanja.

(V kozji rog zagnali) smo z dvakratno ponudbo za „pošnofanje“ nemčursko trobljo „Cillier Zeitung“. V nedeljskem listu od 19. okt. uže pravi, kako je šla starih listov „Deutsche-Zeitung“ iskat in res našla, da so magjarski freimavreri Klapka, Czaky denarjev prejeli od Bismarka. Drugo je vse požrla, zlasti to, kar smo jej o judu in freimaurerskem prijatelji Kurandi povedali. Da se je precej kisló držala pri požiranju, to se na njenej pisavi pozna. Nevedne podučiti je vsakako dobra reč. Dr. Forregerja začela je zopet braniti. Več njej odgovorjati se ne spleča.

(Nekemu g. x v „Marburger-Zeitung“) ni po volji članek v „Slov. Gosp.“ šte. 41. o Kamnici. Ker se g. x. kaže kot osoren nevednež, druga ne rečemo, kakor da mu jegovo tolmačenje nemške besede „Gams“ privoščimo. On pravi, da se mu zdi (scheint), da nemška beseda „Gams“ pomeni krmo („Futter“) No, morebiti oves za nemčurske osle?

(Nesrečno pod voz) prišla je Marija Funkelj v Pesarji pri Celji tako, da je bila takoj usmrtena.

(Tolovaji) so 10. okt. v Mlačah šmarijskega okraja po noči napali mladega Jakoba Vrboškega, ga ubili na dilah neke kočje in vzeli hranilniške knjižice s 1100 fl. in 170 fl. gotovine.

(Hišico za potnike) napravili so na visokem Obiru na Koroškem: od Železne-Kaple se pride v 6 urah do nje. Razgled na Obiru je krasen.

(Spomin na rešenje Dunaja) od Turkov, ki so l. 1683. silovito napadali cesarsko mesto, se bo l. 1883 slovesno obhajal. Uže sedaj dela poseben odbor priprave.

(Smodnišnica v Spielfeldu) g. Schallhammerjeva bila je v velikej nevarnosti, ker se je pri prvi velikej stopi ogenj vnel, da je ondi vse razletelo. Delavec Feurer bil je hudo ranjen na rokah in v obrazu.

(Zastrupila) z arsenikom se je vdova Josipina Fiedlerjeva, rojena Skazedonikova, v Slov. Bistrici.

(*Mlinarje nadlegujejo tatje*) posebno v okolici Slov. Gradca; dve noči zaporedoma so v dvema veséma trem pobrali zrnje in moko.

(*Najvišjo goro v Evropi*) Mont-Blanc (beli breg) hočejo Francozi predreti za železnico, kakor so uže prevrtali goro Cenis. Delo bi stalo 75 milijonov frankov. Tako bi pot iz Pariza do Geneve skrajšali za 97 kilometrov.

(*Ljubljanske slike*) se glasi knjižica, ki objavlja zanimivo iz „Slovenca“ ponatisneno berilo o ljubljanskega mesta prebivalcih. Cena trdo vezane knjižici s pošto vred je 75 kr. Priporočamo knjižico vsem prijateljem šaljivo-podučnega berila in pa onim, ki želé naše mestno nemškutarstvo in liberalstvo spoznavati.

(*Drugič strela udarila*) je v zvonik farne cerkve na Velikem trnu nad Krškim, ter ga razrušila, da so zvonovi na tla popadali. Lani je tudi udarilo. Sedaj bodo vendar strelovod napeljati dali.

(*Zagreb poln dijakov.*) Uže lani je prišel na vsako peto dušo po jeden dijak, a letos jih je več. Bolgarov je došlo študirat 20. Slovencev je pa čedalje menje.

(*Glasbena Matica*) razpošilja dva snopiča skladb, 1) dr. Ben. Ipavičevih „Slovenskih pesnij“ za en glas in glasovir, 2) g. D. Fajgelnovih „Sto mediger za orglje.“

(*Porotniki k okrož. sodnji celjskej*) dne 17. novembra bodo pozvani gospodje: Janez Scherer, Karl Petovar, Anton Seibt, Fr. Unger, W. Metz, Vin. Huber, J. Zarija, Al. Nasko, Kr. Schweizer, dr. Rak, Fr. Holzer, R. Wolf, Jožef Kralj, dr. J. Srnc, Fr. Greiner, J. Zarija, Fr. Staudinger, vsi iz Maribora; dalje baron Moškon, Peter Sorčnik, Gašp. Skaza, K. Kern, Miha Jevšenjak, Anton Stancer, Janez Tomšek, Jožef Potočnik (Selnica), Jakob Kokal, August Dirmajer, Franc Šnideršič (Loperšice), Janez Kranjc (sv. Vid pod Ptujem), Arminij plem. Schlichting, Frid. Šmirmaul, Jožef Meško, Franc Fleischmann (Tržiše), Jož. Komauer, Kajetan Krašnik, Franc Premšak. Nadomestniki so: Eul. Dirmbirn, Al. Walland, Mor. Unger, Jož. Rakuš, dr. J. Tarbauer, J. Kupferschmied, vsi iz Celja, Jan. Pouše (Laško), Andrej Žagar (Žavec), Jož. Levičnik (Brežice).

(*Perotnino*) marljivo kradejo v slov. bistriškem okraji, posebno v Laporji.

(*Iz Rogaca*) se nam piše, da je kmetu Cvetkotu hlev užgal 7letni fantič; tudi hiša bi mu bila zgorela toda vrli gasilci rogački so mu jo ubranili, za kar se izreka dostojna zahvala. Zarad kuge se ne sme ne pasti ne orati; krmo bodo sedaj spotalagali, kaj bo pa po zimi?

(*200 fl. in blago ukradli*) so nepoznani tatje trgovcu g. J. Volkovacu pri sv. Antonu v Slov. goricah.

Dražbe III. 25. oktobra Alojzija Pomprein 1016 fl. v Mariboru, Paul Feuchter na Faali 160 fl. in v Lobnici 4121 fl., Vinc. Rajč 1080 fl. v Lju-

tomeru, Matija Praprotnik v Mekonjah 542 fl., Franc Zaneč v Spodnji vesi 204 fl., Anton Levak v Artičah 4560 fl., Franc Zaneč v Čeli 2040 fl., Jožef Ratej v Oplotnici 730 fl. 27. okt. Jakob Žorman pri sv. Ani 2270 fl., Karl Jagodič 184 fl. v Šmariji. 30. okt. Ana Lorber na Kušerniku 6734 fl. 31. okt. Marko Brenner v Ročici 4529 fl. Janez Jagodič v Kačjem dolu, in Valentin Šket 4650 fl. v Šmariji.

Listilj uredništva. G. C. smo uže zadnjič o istej reči poročali; zato hvala; g. G. se bo zgodilo. Cerkevna priloga izide prihodnjič, tedaj objavimo dopis iz Ormoža in razno-terost iz Celja!

Tržna cena

preteklega tedna po hektolitrih.

Mesta	Pšenica		Rž		Ječmon		Oves		Tursišca		Proso		Ajda	
	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.
Maribor	7	90	4	90	4	70	2	60	4	90	4	90	4	90
Ptuj	7	70	4	75	4	40	2	50	4	60	3	70	4	60
Gradec	10	14	6	12	7	36	3	25	5	33	—	—	6	28
Celovec	8	72	5	80	5	34	2	64	5	40	—	—	—	20
Ljubljana	10	—	5	66	4	64	2	20	5	63	—	—	—	—
Varaždin	7	—	5	60	5	20	2	80	5	—	3	10	4	—
Dunaj	13	15	9	35	10	25	6	70	7	25	6	85	—	—
Pešt	12	95	8	82	8	90	6	12	6	67	4	65	5	50

Najnovejši kurzi na Dunaju.

Papirna renta 68.50 — Srebrna renta 69.60 — Zlata renta 81.65 — Akcije narodne banke 840 — Kreditne akcije 265 — Napoleon 9.35 — Ces. kr. cekini 5.57 —

Loterijne številke:

V Trstu 18. oktobra 1879: 5, 8, 48, 17, 89.
V Lincu " " 47, 30, 1, 38, 66.

Prihodnje srečkanje: 31. okt. 1879.

Ponudba.

Največjo zalogo najboljših robe za izdelovanje vsakojakih,

modnih oblačil za gospode, kakor tudi uže izdelano obleko mnogovrstnega kroja po najnižjej ceni priporočuje slavnemu občestvu

A. Scheikl

v Mariboru, v gosposkej ulici zraven zlatarja Schön-a.

Fanta,

3—3

ki je slovenskega in nemškega jezika zmožen in dobro izšolan, vzame v štacuno z blagom vsake vrste **Tomaž Mikl**, trgovec pri sv. Marjeti pod Ptujem.

1—3

Učiteljska služba.

na trirazredni šoli v Negovi IV. plačilnega razreda s poboljškom letnih 20 glđ. za stanovanje se razpisuje.

Prosilci nemškega in slovenskega jezika sposobni naj vložijo svoje prošnje po pravilnem potu do konca novembra t. l.

Okrajni šolski svet v zgornji Radgoni 11. oktobra 1879.

Predsednik: **Premersteln.**

V štacuno z vatljenim blagom

v Mariboru se vzame priden fant v uk.

Kje? se izvé v Lorencovi tiskarni. 1—3

Oznanilo.

Mežnar in orglar čednega zadržanja se takoj v službo sprejme pri farni cerkvi sv. Petra v Zavadnjem. Več se izve pri cerkvenem predstojništvu. 2—2

Franz Jesenko,

krojač v Mariboru,

priporočuje se za zimo p. n. občinstvu z čisto novim blagom za zimske obleke,

ter zagotavlja dobro postrežbo po prav nizkej ceni.

Nadučiteljska služba

izpraznena na trirazredni šoli v Šent-Juriju na Ščavnici IV. plačilnega razreda se razpisuje.

Prosilci nemškega in slovenskega jezika zmožni naj vložijo svoje prošnje do konca novembra t. l. po pravilnem potu.

Okrajni šolski svet v zgornji Radgoni 12. okt. 1879.

1—3

Predsednik: **Premersteln.**

Železna ognjišča

in jih posamezne dele, potem

peči

iz plehovine ali litega železa,

nagrobne križe

priporoča po najnižjej ceni

Danijel Rakuš-eva

ŽELEZARIJSKA KUPČIJA
v Celji, v graškej alici.

4—8

Mlatilnice,

najuvejše, izvrstno sestavljene, potem jako po ceni pa tudi mnogo boljše od lanskih **rezne mašine** za rezanje živinske krme, enojni pa tudi dvojni plugi, brane, čistilnice za zrnje, trijerji in sploh vsakovrstno kmetijsko orodje,

stare železniške šine za porabo pri stavbah, za poprečne droge pri obokih, dalje **železno - cink - bakreno plehovino,**

ključarsko stavbeno spravo,

okove za okna in dveri, železna ognjišča, vrata iz kovanega in litega železa, križe, lepe peči iz litega železa, ventile in spravo za studence ali štepihe, kuhinjsko spravo, kotle iz železa in bakra,

vsakovrstno orodje za delavce,

debelo pozlačene križe nagrobne, medene mrtvaške truge ali rakve, itd. itd.

na veliko izbiro in po najnižjej ceni prodava

Wogg in Radakovits

trgovina z železjem „pri zlatem sidru“ v Celji.

10—10

Zunanjim naročilom se takoj ustreza in, če se želi, določijo tudi cenilniki in proračuni brezplačno.